

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Faktory rozvoje venkovských obcí na Valašsku

Autor práce: Bc. Aneta Antošová

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.)

Autorka si za cíl své diplomové práce stanovila identifikaci klíčových faktorů rozvoje v periferně lokalizovaných venkovských obcích. K tomuto cíli byla adekvátně stanovena výzkumná otázka a dvě hypotézy. Z klíčových faktorů si autorka na základě studia literatury vyselektovala pouze faktory lidského a sociálního kapitálu, které jsou zmíněny v obou hypotézách. Jako modelové území pro svůj výzkum si stanovila vybrané obce na Valašsku.

Cíl práce je stanoven vhodně, je možné jej dosáhnout a autorce se to v práci podařilo. Stejně tak byla zodpovězena výzkumná otázka a potvrzeny obě hypotézy.

Práce má regionálně-geografický charakter. Téma práce je aktuální, nicméně autorka z velké části pracuje s literaturou, kterou vzhledem k tématu můžeme považovat už za starší – např. Strategie regionálního rozvoje z roku 2006, a také o některých tvrzeních převzatých z literatury lze i po cca 5–10 letech od doby jejich vydání polemizovat (viz dále). Vzhledem k poměrně rychlému vývoji a množství financí, které do venkovských obcí v posledních letech přitekly, byl rozvoj v některých venkovských obcích poměrně výrazný.

V níže uvedených bodech se pokusím shrnout konkrétní nedostatky práce:

- Str. 12 – Je uvedena výzkumná otázka týkající se Valaška, ale dosud nebylo v textu práce Valaško jako modelový region pro výzkum zmíněno.
- Str. 16 – Autorka opomněla nejjednodušší vymezení venkovské obce, kterou lze vymezit i negativně – (venkovská) obec je taková obec, která není městem. Problém ovšem může nastat s městysem.
- Str. 19 – Uváděná Strategie regionálního rozvoje z roku 2006 už je překonaná, existuje aktuální z roku 2013 a už je v přípravě strategie pro období 2021+, na které (pokud vím) se podílí PŘF UK.
- Str. 20 – Vůbec není bráno v potaz financování rozvoje venkova prostřednictvím fondů a nástrojů EU (zejména operační programy, ze kterých plynou finance prostřednictvím CLLD). To vychází z již uvedené malé aktuálnosti literatury, kterou autorka využívá.
- Str. 20 – Autorka vyjmenovává problémy venkovských obcí, ale sama v úvodu práce uvedla, že venkov je diferencovaný a nelze tedy všechny problémy uvádět jako platné pro všechny typy venkova. Buď by bylo vhodné doplnit opět větu o diferencovanosti, nebo k jednotlivým problémům uvést příklady území, pro které daný problém platí.
- Str. 25, 26 – S výrokem, že „malé obce většinou nebývají kvalitně vybaveny“ nelze zcela souhlasit. Je i řada malých obcí, které mají velmi schopného starostu a v podstatě jim nic nechybí. K tomuto faktu však často přispívá jejich poloha blízko větší obce, kam lze za vybaveností velmi snadno dojet. Obyvatelé jsou na tuto skutečnost zvyklí a v podstatě si na „nevybavenost“ nestěžují. Obdobně je tomu u výroku, že malým obcím chybí znalosti a zkušenosti k překonávání administrativních překážek. Ano, často tomu tak může být, ale zde je

klíčovou osobností starosta, a to, jak dokáže řídit chod obce i jejích zaměstnanců.

- Str. 31 – Aktéři rozvoje venkova mohou být i neformální uskupení, ne jen formální instituce, jak je uvedeno.
- Str. 33 – Rozvoj venkova není součástí jen SZP EU – což je uvedeno v horní části stránky, jeho rozvoj je řešen i v ERDF a ESF, jak je uvedeno níže, a ty do SZP nepatří.
- Str. 33 – Finance nevyčerpané v daném programovém období nepropadnou zcela. Je možné na základě pravidla n+2 (v minulém období) nebo n+3 (v současném období) finance čerpat i 2, resp. 3 roky po skončení programového období.
- Str. 33 – Řazení kapitol je zvláštní. Kapitola 4.1 se věnuje aktérům na nadnárodní úrovni a do ní patří kapitola 4.1.2 o místních akčních skupinách a dobrovolných svazcích obcí, které lze považovat za aktéry lokální, maximálně mikroregionální.
- Str. 35 – Nelze tvrdit, že MMR má v gesci PRV. Jedná se pouze o integrovaný nástroj CLLD. Zbytek PRV garantuje MZe.
- Str. 34, 35 – Venkovské obce mohou obvykle žádat o podporu příslušné kraje, ne jen čerpat z uvedených evropských dotačních fondů. MAS pak mohou žádat o podporu prostřednictvím realizace SCLLD také z OP ŽP, OP Z nebo IROP. Opět je nutné zdůraznit, že je potřeba čerpat z aktuálních zdrojů, které se bohužel v oblasti regionální politiky a rozvoje venkova každé programové období mění. Obecně by tyto pasáže o aktérech a jejich financování chtěly hlubší autorčino proniknutí do problematiky.
- Str. 44 – Některé pasáže jsou v práci uváděny několikrát – např. na uvedené straně je 2x na 5 řádcích informace o tom, že starostům bylo položeno 10 otázek. Není to jediný případ zbytečného opakování textů (znovu např. na str. 46 i jinde).
- Str. 46 – Podle čeho byla vybrána „významná města“ do mapy?
- Str. 52 – Z jakého zdroje byl převzat uváděný špatný stav silnic?
- Str. 56, 59 – Autorka směšuje do jedné kategorie různé druhy vybavenosti. Vybavenost a infrastruktura jsou naprosto odlišné kategorie, navíc je nutné rozlišovat veřejnou a komerční vybavenost. Do revitalizace nelze řadit výstavbu nového hřiště nebo výstavbu bytů.
- Str. 63 – Zobecnění hrozby vyplývající ze situace jednoho podnikatele na kategorii „podnikatelé“ je zavádějící. Může z toho vyplývat, že hrozbou je přítomnost podnikatelů v obci.

Práce s literaturou (teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.)

Práce s literaturou je poměrně dobrá. V práci jsou vymezeny všechny teoretické pojmy, se kterými autorka pracuje. Autorka používá jak české, tak zahraniční zdroje sice v omezeném počtu, ale práce se zdroji je korektní. Drobné nedostatky v práci s literaturou uvádím:

- Str. 17 – Údaje o počtu obyvatel venkovských obcí a jejich rozloze mohly být oproti původnímu zdroji (Svobodová a kol. 2011) aktualizovány.
- Str. 17–18 – Údaje o vzdělání obyvatel na venkově jsou přebírány ze zdrojů, které pracovaly s daty ze SLDB 2001. Lze tvrzení o vzdělanosti obyvatel potvrdit i daty ze SLDB 2011?
- Str. 24 i jinde – Citace Perlín (2018) není uvedena v seznamu literatury.
- Str. 26 – Citace Binek a kol. je uvedena bez roku, citace Jančák a kol. (2010) by měla být celá v závorce.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Metodika práce je vzhledem k tématu práce zvolena vhodně. Autorka pomocí stanovených parametrů vybrala obce, ve kterých realizovala řízené rozhovory se starosty. Vybrané obce jsou vhodně znázorněny pomocí kartogramu. Rozhovory lze považovat spíše za kratší, což je vzhledem k vytiženosti starostů dobře, ale tato délka neumožnila hlubší proniknutí do problematiky. Zpracování dosažených výsledků je standardní. Jen nechápu, proč byl k vyhodnocení dat použit program SPSS? Byly kromě výpočtu aritmetických průměrů a relativní četnosti využity nějaké složitější analýzy, které nezvládl např. MS Excel? Navíc se mi zdá, že relativizovat odpovědi 9 starostů je zbytečné (1 odpověď pak činí 11 %, což je velmi zavádějící).

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Pokud mám za analytickou část práce považovat kapitolu 7, kde autorka vymezuje region a indikátory výběru obcí, pak ji lze považovat za průměrnou až slabou. V kapitole ani např. v příloze nejsou uvedeny hodnoty jednotlivých indikátorů pro jednotlivé obce, aby byl jasně vidět rozdíl. Také není uvedena aspoň stručná fyzicko-geografická charakteristika regionu, která je zde díky velmi členitému reliéfu specifická a jejím důsledkem je právě i vyšší soudržnost obyvatel v některých mikroregionech (lidově řečeno – lidé jsou ve složitějších podmínkách v kopcích více semknutí).

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Závěry práce jsou zpracovány poměrně dobře, autorka zodpověděla výzkumnou otázku a potvrdila obě hypotézy. Vzhledem k tomu, že se autorka věnovala více méně pouze 9 obcím, není pak již v závěru uváděn širší kontext rozvoje venkova jako celku, kterému byla věnována celá teoretická část práce.

2. Formální náležitosti práce

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)vhodnosti délky práce aj.*)

Autorka z hlediska gramatiky a pečlivosti úpravy práce provedla řadu chyb, které se pokusím v níže uvedených bodech vyjmenovat:

- Str. 10 – ČOV – Obvykle se používá termín čistírna odpadních vod a ne čistička.
- Str. 10, 35 i jinde – Několikrát je v práci chybně uvedena zkratka DSO (dobrovolný svazek obcí), kterou autorka píše někdy jako DOS a jindy jako DSO.
- Str. 15 – Ministerstvo pro místní rozvoj se píše s velkým „M“ na začátku.
- Str. 17, 50 – Proč jsou údaje s procenty uváděny s mezerou za desetinnou čárkou?
- Str. 19 – Chybně uvedeno „po 2. Světové válce“ s velkým „S“.
- Str. Str. 19 – Dopraví místo dopravní.
- Str. 22 – Chybí mezera mezi číslem a názvem kapitoly.
- Str. 24 – „...nedisponuje tak velkými finance“ – a koncovka „mi“ už chybí.
- Str. 34 – Chyba v psaní CLLD, je nesprávně uvedeno CLLC.

- Str. 52 – „třři“ – jedno „ř“ je navíc.
- Str. 55 – Názvy kategorií v tabulce by všechny měly začínat buď velkým, nebo malým písmenem.
- Str. 55–56 – Je zbytečné uvádět tabulku a graf s totožnými hodnotami. Tabulka má v tomto případě vyšší vypovídací hodnotu.
- Str. 56 a dál ve všech otázkách – je obvyklé u otázky na konci uvádět otazník a ne tečku.
- Str. 59 – Hrubka: „odpovědi nebyli“.
- Str. 61 – 2x za sebou slovo „kategorií“.
- Str. 67 – Psaní % ve stejném významu různými způsoby – 55 % a 33% - jednou s mezerou mezi číslem a %, po druhé bez.
- Str. 73 – Graf je zpracován zvláštním způsobem, zdá se jako by něco chybělo.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Téma zvolené autorkou pro diplomovou práci je aktuální a zajímavé. Bohužel autorka se zaměřila pouze na lidský a sociální kapitál a další faktory rozvoje venkova neřeší. V době, kdy je hlavním nástrojem rozvoje venkova nástroj CLLD, je to trošku škoda. Nicméně práce je z hlediska zpracování teoretické i praktické části pojata dobře. Praktická část více méně navazuje na teoretickou část.

Přínosy práce spočívají ve zjištění názorů starostů devíti obcí na Valašsku k rozvoji lidského a sociálního kapitálu. Devět starostů není příliš velký vzorek pro zobecnění, nicméně autorka prokázala, že zvládá použít nástroje geografického výzkumu v terénu a získané údaje následně zpracovat a interpretovat, což je pro tento typ práce důležité.

Velkým neduhem práce je to, že přes rozsáhlou teoretickou část se autorce nepodařilo hlouběji proniknout do reality rozvoje venkova, což se odráží v řadě nepřesných tvrzení. Také stylistická stránka práce není bez nedostatků. Možná datum realizace rozhovorů v březnu 2018 napovídá o tom, že práce byla dopracována v časovém stresu a dílčí úpravy již nebyly dokončeny.

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě.

Otázky k obhajobě

Blažek popisuje problémy venkova v publikaci z roku 1997. Jsou tyto problémy stále aktuální? Nemohou už být některé problémy vyřešeny a jiné nově vzniklé?

Str. 50 – Proč byla stanovena podmínka, že míra nezaměstnanosti musí být vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti? Pokud hledáme obce, které mají být jistým vzorem v území, pak bych očekávala spíše to, že by míra nezaměstnanosti měla být nižší než průměr. V čem tedy tkví onen impuls pro rozvoj v případě vysoké nezaměstnanosti?

Datum: 28. 4. 2018

Autor posudku: RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.

Podpis: